

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 638/2020-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duřu (sudca spravodajca) a Roberta Šorla predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ondrej Urban, MBA, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 191/2019 z 29. apríla 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

Odôvodnenie :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. augusta 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 191/2019 z 29. apríla 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou doručenou Okresnému súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovateľ domáhal, aby súd zaviazal pôvodne žalovaného HORSMAN, s. r. o. (ďalej aj „pôvodne žalovaný“ alebo „škodca“), na náhradu škody pozostávajúcu z náhrady výživy vo forme peňažného dôchodku a z nemajetkovej ujmy, ktorá sťažovateľovi vznikla v dôsledku úmrtia jeho matky pri dopravnej nehode [REDAKOVANÉ], ktorú zaviniť pôvodne žalovaný. Uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 3 CbR 16/2013 z 10. februára 2014 bol pôvodne žalovaný zrušený bez likvidácie. Podaním doručeným okresnému súdu 26. júna 2014 sťažovateľ navrhol, aby súd konal s ČSOB Poistovňou, a. s. (ďalej aj „poistovňa“ alebo „poisťovateľ“), u ktorej mal pôvodne žalovaný uzatvorené povinné zmluvné poistenie a ktorá sa predchádzajúceho konania zúčastnila ako vedľajší účastník popri pôvodne žalovanom. Uznesením okresného súdu z 28. júla 2014 do konania vstúpila na strane žalovaného poisťovňa.

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 9 C 131/2014 z 23. októbra 2015 bolo zastavené konanie proti pôvodne žalovanému z dôvodu jeho zániku *ex officio* a vec sťažovateľa bola vylúčená na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 9 C 760/2015.

Žalovaná poisťovňa vzniesla proti uplatnenému nároku námietku premlčania, poukazujúc na dátum uplatnenia nároku a na dátum dopravnej nehody. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 760/2015 z 5. decembra 2016 žalobu sťažovateľa zamietol a stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania.

4. Na základe odvolania sťažovateľa Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 3 Co 329/2017 z 20. decembra 2018 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k sťažovateľovi zmenil vo výroku o zamietnutí žaloby sťažovateľa proti žalovanej poisťovni tak, že nárok žalobcu proti žalovanej poisťovni je dôvodný v rozsahu 100 %, a vec vrátil súdu prvej inštancie na rozhodnutie o výške nároku sťažovateľa proti žalovanej poisťovni. Odvolací súd dospel k záveru, že vzhľadom na skutkové okolnosti zistené dokazovaním, ktoré zopakoval na odvolacom pojednávaní, je možné uzavrieť, že priamou, bezprostrednou a výlučnou príčinou dopravnej nehody, v dôsledku ktorej došlo k úmrtiu matky sťažovateľa, bola náhla prekážka v podobe neoznačeného a neosvetleného vozidla Praga V3S, ktorej prevádzkovateľom bol pôvodne žalovaný, preto odvolací súd skonštatoval, že tento prevádzkovateľ zodpovedá v plnom rozsahu za škodu spôsobenú sťažovateľovi. Ďalej odvolací súd uviedol, že v prejednávanej veci došlo ku skutkovej situácii, ktorú právny predpis priamo nerieši. Sťažovateľ nepochybne riadne a včas uplatnil svoj nárok na náhradu škody proti zodpovednému subjektu, na ktorého strane vystupoval poisťovateľ ako vedľajší účastník. V priebehu súdneho konania došlo k zániku zodpovedného subjektu jeho výmazom z obchodného registra. Odvolací súd tiež uviedol, že rešpektuje právne závery najvyššieho súdu obsiahnuté v rozhodnutiach sp. zn. 2 M Cdo 9/2013 a sp. zn. 3 Cdo 18/2016, z ktorých je potrebné pre prejednaný spor vyvodiť záver, že bolo právom sťažovateľa rozhodnúť sa, či bude žalovať škodcu, ktorý je zároveň poisteným, alebo či uplatní nárok priamo proti poisťovateľovi. Keďže ide o samostatné nároky, je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné súhlasiť s názorom, že sa premlčujú u každého subjektu samostatne. Zároveň je však nepochybné, že v prípade úspešného uplatnenia nároku proti poistenému škodcovi by bolo poistné plnenie pre sťažovateľa ako poškodeného vyplatené od poisťovateľa. Na strane sťažovateľa teda existovalo legitímne očakávanie vyplatenia nárokov na náhradu škody v prípade, ak sa preukáže zodpovednosť žalovaného škodcu.

Povinnosť poisťovateľa plniť namiesto poisteného je daná už od počiatku poistenia, a preto je potrebné posudzovať námietku premlčania vznesenú poisťovňou z hľadiska zmyslu a účelu zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“). Odvolací súd uzavrel, že úspešné uplatnenie námietky premlčania v situácii, keď sťažovateľ riadne a včas a aj dôvodne uplatnil nárok proti škodcovi, ktorý v priebehu konania zanikol bez právneho nástupcu, a zároveň, ak zaniknutý škodca zodpovedá za škodu spôsobenú sťažovateľovi, ktorú by pri jeho existencii bola povinná plniť žalovaná poisťovňa, sú takými osobitnými okolnosťami, pre ktoré je potrebné posúdiť vznesenú námietku premlčania ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná poisťovňa dovolanie z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok krajského súdu v napadnutých výrokoch a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Najvyšší súd sa podľa názoru sťažovateľa vôbec nezaoberal jeho právnou argumentáciou a zásadnými právnymi otázkami vyčerpávajúco zdôvodnenými sťažovateľom, ale „zvolil“ formalistické rozhodovanie, keď vyhovel podanému dovolaniu. Napadnuté uznesenie je nezákonné a ústavne nekonformné, pretože porušuje základné ústavné princípy ako integrálnu súčasť práva na spravodlivé konanie. Sťažovateľ namieta, že postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu bol porušený princíp rovnosti účastníkov konania a princíp rovnosti zbraní. Dovolací súd sa celkom nepochopiteľne a najmä prekvapivo priklonil ku skutkovým tvrdeniam jednej procesnej strany, teda žalovanej poisťovne, po vyčerpávajúcom a úplnom vykonanom dokazovaní na súde prvej inštancie a odvolacom súde.

6. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaná poisťovňa namietala nesprávne právne posúdenie otázky rozporu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi, pretože podľa jej názoru v danej veci neexistovali žiadne osobitné okolnosti, pre ktoré by výkon práva namietnuť premlčanie bol v rozpore s dobrými

mravmi. Takouto okolnosťou podľa jej názoru nie je ani zánik poisteného. Odvolací súd sa mal pri riešení nastolenej otázky odkloniť od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 265/2009, sp. zn. 7 Cdo 226/2016, sp. zn. 7 Cdo 507/2014, sp. zn. 1 Cdo 85/2017 a sp. zn. 3 Cdo 41/2012. Sťažovateľ podal k dovolaniu žalovanej poisťovne vyjadrenie, v ktorom sa komplexne a konzistentne vyjadril k jeho neprípustnosti/nedôvodnosti. Najvyšší súd sa však iba formalisticky obmedzil na nekritické prevzatie a strohé odcitovanie častí odôvodnení rozhodnutí, na ktoré odkázala v dovolaní žalovaná poisťovňa. Avšak reálne dovolací súd neskúmal ani prípustnosť ani dôvodnosť podaného dovolania, čím konal hrubo nezákonne a nonkonformne. Žalovaná poisťovňa nezadefinovala zákonným spôsobom ňou tvrdený odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uviedla len spisové značky rozhodnutí najvyššieho súdu, ale žiadnym spôsobom nevymedzila, aké právne otázky a na základe akého skutkového rámca sa v jednotlivých prípadoch riešili.

7. Sťažovateľ v prvom rade poukazuje na to, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je prípustné. Taká špecifická právna otázka, „*či vznesenie námietky premlčania zo strany poistiteľa za situácie, ak poistený zanikol a povinnosť poistiteľa vyplýva zo zákona, ale poškodení nevyužili oprávnenie podať priamu žalobu proti poisťovateľovi, ale podali žalobu iba proti poistenému, je v súlade so zásadou ochrany dobrých mravov*“, nebola ešte v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, čo *de iure* znamená, že mal byť žalovanou poisťovňou vymedzený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, a preto je akýkoľvek odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vylúčený, keďže takejto ustálenej rozhodovacej praxe k nastolenej právnej otázke niet. Ani v jednom z rozhodnutí označených žalovanou poisťovňou sa neriešila taká špecifická právna otázka, ktorá by mala podklad v rovnakých skutkových okolnostiach.

8. Žalovaná poisťovňa tiež nevymedzila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP spôsobom uvedeným v § 432 CSP. Nepostačuje všeobecný formálny poukaz dovolateľa na nesprávne právne posúdenie a odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Tvrdený odklon žalovaná poisťovňa nepreukázala a ustálenú prax nešpecifikovala, len uviedla spisové značky a dátumy štyroch rozhodnutí, pričom zhode

skutkového rámca ňou označených rozhodnutí s prejednávanej vecou nevenovala žiadnu pozornosť. Takisto dovolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia nevenoval žiadnu pozornosť skutkovým okolnostiam jednotlivých rozhodnutí, od ktorých sa mal údajne odvolací súd odkloniť, a ich zhode so skutkovým rámcom prejednávaneho sporu. V žalovanej poisťovni označených rozhodnutiach dovolací súd riešil všeobecnú polemiku o (ne)súlade námietky premlčania s dobrými mravmi, pričom v uvedených rozhodnutiach boli v hrubých rysoch zadefinované základné právne úvahy, ktoré môžu viesť všeobecný súd v konkrétnej veci k záveru o súlade či nesúlade námietky premlčania s dobrými mravmi. Sťažovateľ tvrdí, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní dôsledne rešpektoval rozhodnutia dovolacieho súdu označené žalovanou poisťovňou a žiadnym spôsobom sa od nich neodklonil.

9. Sťažovateľ mal podľa platnej právnej úpravy na výber, či svoje nároky uplatní proti škodcovi alebo poisťovateľovi. V čase podania žaloby nebolo jednoznačne dané, kto zodpovedá za škodu spôsobenú predmetnou dopravnou nehodou, preto bol okruh žalovaných širší. Až vykonaným dokazovaním sa ustálila zodpovednosť pôvodne žalovaného. Za tejto situácie neboli od počiatku dané podmienky vzniku priameho nároku poškodeného na plnenie proti poisťovni. Sťažovateľ preto postupoval správne, keď svoj nárok uplatnil proti potenciálnemu škodcovi a navrhoval, aby jeho poisťovateľ vstúpil do konania ako vedľajší účastník. Proti pôvodne žalovanému svoj nárok sťažovateľ uplatnil riadne a včas. Uvedený záver je v plnom súlade s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 38/2005 z 28. apríla 2005, v ktorom sa uvádza: *„Povinnosť poisťovne plniť poškodenému je viazaná na to, že poistený je ako škodca povinný plniť poškodenému. To platí aj pre vznik nároku poškodeného voči poisťovni. Pokiaľ je zodpovednosť poisteného za škodu sporná, nie sú dané podmienky vzniku priameho nároku poškodeného na plnenie proti poisťovni, ktorý by mohol byť uplatnený žalobou proti poisťovni a v takom prípade treba, aby poškodený uplatnil nárok na náhradu škody voči škodcovi.“* Keďže neboli od počiatku sporu splnené podmienky vzniku priameho nároku, sú právne závery dovolacieho súdu uvedené v bodoch 18, 18.1, 18.2 a 19 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nesprávne a vo vzťahu k posúdeniu súladu vznesenej námietky premlčania absolútne irelevantné. Až v dôsledku zániku škodcu *ex offio* výmazom z obchodného registra

uplatnil sťažovateľ svoj nárok proti žalovanej poisťovni z dôvodov, ktoré mu nemožno vyčítať. Zánik pôvodne žalovaného nemohol sťažovateľ žiadnym spôsobom ovplyvniť a túto skutočnosť treba na účely posúdenie nesúlady vznesenej námietky s dobrými mravmi považovať vo vzťahu k sťažovateľovi za *vis maior*.

10. V ďalšom rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 7 Cdo 226/2016 označenom žalovanou poisťovňou sú v podstate prevzaté právne závery z rozhodnutia sp. zn. 5 Cdo 265/2009, v ktorom dovolací súd *de facto* aj *de iure* za rovnakých podmienok pripúšťa, že nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania mohlo byť považované za konanie v rozpore s dobrými mravmi. Krajský súd sa teda vo svojom rozsudku od týchto rozhodnutí žiadnym spôsobom neodklonil. V rozhodnutí sp. zn. 7 Cdo 507/2014 dovolací súd uviedol, že pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, je potrebné skúmať, či účastník konania, ktorý sa dovoľáva rozporu s dobrými mravmi v súlade s § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, postupoval s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou *vigilantibus iura*, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich. Sťažovateľ postupoval pri uplatnení svojich práv v súlade so svojimi zákonnými možnosťami a skutkovým stavom v čase podania žaloby. Odvolací súd správne skonštatoval, že na strane sťažovateľa existovalo legitímne očakávanie vyplatenia nárokov na náhradu škody v prípade, ak sa preukáže zodpovednosť žalovaného škodcu, k čomu aj vykonaním dokazovania došlo. Sťažovateľovi nemožno vytknúť, že nepostupoval v súlade so zásadou *vigilantibus iura scripta sunt*, keďže svoje nároky uplatnil proti zodpovednému škodcovi riadne a včas. Jeho zánik počas konania predvídať nemohol.

11. Z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 M Cdo 9/2013 vyplýva, že v tejto veci si poškodený uplatnil najskôr nárok u poisťovateľa, pričom dovolací súd konštatoval, že včasným uplatnením nároku u poisťovateľa nie je nárok uplatnený zároveň aj proti škodcovi. Odvolací súd sa takisto od tohto rozhodnutia žiadnym spôsobom neodklonil. V konaní bolo nesporné, že sťažovateľ formálne priamo svoj nárok proti žalovanej poisťovni uplatnil až po zániku pôvodne žalovaného škodcu, teda po uplynutí

premlčacej doby. Takisto ani sťažovateľ, ani odvolací súd netvrdili, že uplatnením nároku proti škodcovi došlo k uplatneniu nároku proti poisťovateľovi. Argumentácia sťažovateľa je založená na tom, že za danej špecifickej situácie je vzhľadom na všetky okolnosti sporu žalovanou poisťovňou vznesená námietka premlčania v rozpore s dobrými mravmi.

12. Vo veci sp. zn. 3 Cdo 18/2016 sa dovolací súd venoval otázke, či medzi poisteným a poisťovateľom existuje pasívna procesná solidarita, pričom dospel k záveru, že z § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. túto nemožno vyvodit', pretože ide o samostatné nároky. Tento záver odvolací súd takisto rešpektoval a správne uzavrel, že bolo právom sťažovateľa rozhodnúť sa, či bude žalovať subjekt zodpovedný za vznik škody, teda škodcu, ktorý je zároveň poisteným, alebo či uplatní nárok priamo proti poisťovateľovi. Keďže ide o samostatné nároky, je podľa názoru odvolacieho súdu možné súhlasiť s názorom, že sa premlčujú u každého subjektu samostatne. Zároveň je však nepochybné, že v prípade úspešného uplatnenia nároku proti poistenému škodcovi by bolo poistné plnenie pre sťažovateľa ako poškodeného vyplatené od poisťovateľa.

13. Rovnako nedošlo ani k žalovanou poisťovňou tvrdenému odklonu od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 41/2012, keďže sťažovateľovi nemožno vytknúť nevhodnú voľbu prostriedku ochrany svojich práv. Sťažovateľ nevytvoril vlastným zavinením podmienky pre uplatnenie námietky premlčania zo strany žalovanej poisťovne, tieto podmienky nastali na základe okolností stojacich mimo vôle sťažovateľa. Navyše, ako už bolo uvedené, v čase podania žaloby neboli splnené podmienky pre priamy nárok sťažovateľa proti poisťovni, keďže zodpovednosť sa spôsobenú škodu nebola v tom čase ustálená. Poslednému rozhodnutiu dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2017, ktoré označila žalovaná poisťovňa, dovolací súd nevenoval žiadnu pozornosť.

14. Z uvedenej argumentácie sťažovateľa podľa jeho názoru vyplýva, že rozsudok krajského súdu sa záverom obsiahnutým v rozhodnutiach označených žalovanou poisťovňou nijako neprieči ani sa od nich neodkláňa. Navyše ani jeden z uvedených rozsudkov nemá základ ani len v podobných skutkových okolnostiach prejednávanej

právnej veci, keďže podľa názoru sťažovateľa ide o takú špecifickú vec, ktorá ešte nebola nikdy dovolacím súdom riešená.

15. Dovolací súd sa podľa názoru sťažovateľa postavil do role pomocníka žalovanej poisťovne a suploval jej procesnú aktivitu, keďže žalovaná poisťovňa nekonkretizovala zákonným spôsobom odklon odvolacieho súdu od ustálenej judikatúry, pričom jej dovolacie námietky mali charakter všeobecnej polemiky o nesprávnosti rozsudku krajského súdu. Týmto postupom dovolací súd zásadným spôsobom narušil rovnosť účastníkov konania ako aj rovnosť zbraní, čím došlo nepochybne aj k hrubému porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, ako aj k porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu.

16. Sťažovateľ tvrdí, že najvyšší súd sa nedostatočne oboznámil s jeho skutkovou a právnou argumentáciou, ako aj odôvodnením rozsudku odvolacieho súdu, na základe čoho nebolo objektívne možné vydať zákonné a ústavne konformné rozhodnutie, a preto je napadnuté uznesenie arbitrárne, nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť, a tak nezákonné a z ústavného hľadiska ústavne nekonformné.

17. Sťažovateľ rovnako namieta, že najvyšší súd svoje rozhodnutie dostatočne zákonne neodôvodnil, pretože sa obmedzil na stručný opis doterajšieho konania, predošlých vyjadrení a postupov, ktorými sa riadili súdy nižšej inštalácie, pričom taktiež na niekoľkých stranách odcitoval rozhodnutia, na ktoré ho iba uvedením spisovej značky odkázala žalovaná poisťovňa, a rozhodnutia, ktoré sám vyhľadal, avšak minimálnu pozornosť venoval argumentom dovolania, nijakým spôsobom nezrejmil, na podklade akých skutočností a dôkazov dospel ku skutkovým a k právnym záverom prezentovaným v napadnutom uznesení. Odôvodnenie dovolacieho rozhodnutia vôbec nedáva odpoveď na to, z akých dôvodov považuje dovolací súd dovolanie žalovanej poisťovne za prípustné, ako aj dôvodné. Z odôvodnenia nie je vôbec zrejmé, k akému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu malo dôjsť a v čom konkrétnom má spočívať údajne nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom a aké malo byť správne právne posúdenie odvolacím súdom podľa žalovanej poisťovne. Takisto k argumentom

sťažovateľa, ktoré uviedol vo svojom vyjadrení k dovolaniu, nie je v rámci odôvodnenia venovaný ani len jeden odsek rozhodnutia. Z uvedeného dôvodu je napadnuté uznesenie nespreskúmateľné, nepresvedčivé a arbitrárne.

18. Dovolací súd vôbec nevyhodnocoval súlad vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi. Obmedzil sa iba na irelevantnú polemiku vo vzťahu k ustanoveniam zákona č. 381/2001 Z. z. a prezentoval, že na posúdenie premlčania priameho nárok proti poisťovateľovi sa musí použiť rovnaká právna úprava ako na premlčanie proti škodcovi. Tieto okolnosti neboli v konaní pred odvolacím súdom vôbec sporné. Odvolací súd dospel k záveru, že sťažovateľ uplatnil priamy nárok proti žalovanej poisťovni po uplynutí premlčacej doby. Odvolací súd sa teda žiadnym spôsobom neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a rozhodol v tomto smere v súlade s tým, čo tvrdí dovolací súd v odôvodnení napádaného uznesenia. Odvolací súd posudzoval súlad vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi podľa pravidiel, ktoré stanovil dovolací súd vo svojej ustálenej rozhodovacej praxi, z ktorej vyplýva, že za splnenia istých podmienok je možné vyhodnotiť uplatnenie námietky premlčania a výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd dostatočne prihliadol na všetky okolnosti prejednávanej veci, ktoré bolo potrebné v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vziať do úvahy, a v merite sporu vecne správne rozhodol. Žalovaná poisťovňa však reštriktívnym výkladom zákona č. 381/2001 Z. z. prezentovala záver, že nárok sťažovateľa je premlčaný, keďže nevyužil priamy nárok v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z., ale svoj nárok sťažovateľ uplatnil pôvodne len proti poistenému – pôvodne žalovanému. Nedostatok právnej úpravy, o ktorý opiera svoju námietku premlčania, je možné prekonať analógiou a spravodlivým výkladom príslušnej právnej normy.

19. V súčasnosti platný a účinný zákon č. 381/2001 Z. z. výslovne nerieši situáciu smrti fyzickej osoby alebo zániku právnickej osoby – poisteného. Avšak v § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. je upravený priamy nárok poškodeného, pričom tento nárok má nepochybne širší obsah ako § 7 ods. 1 vyhlášky Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 423/1991 Zb., ktorou sa ustanovuje rozsah a podmienky zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, v znení neskorších

predpisov (ďalej len „vyhláška č. 423/1991 Zb.“), ktorý poskytoval poškodenému možnosť uplatniť nárok priamo proti poisťovni len v štyroch špecifických prípadoch, pričom jedným z nich bol prípad, keď poškodený mal priamo proti poisťovni právo, aby mu škodu nahradila v tom istom rozsahu, v akom by mu ju bola povinná nahradiť za poisteného, keby zostal nažive alebo keby právnická osoba nezanikla. Priamy nárok podľa aktuálnej právnej úpravy treba vykladať ústavno-konformne ako generálny nárok poškodeného na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Poškodenému je dané na výber, či svoj nárok uplatní proti poistenému alebo poisťovateľovi. Ak nárok uplatní poškodený proti poistenému a ten počas konania zomrie alebo zanikne, nemôže táto skutočnosť znamenať zánik nároku poškodeného, keďže za tento nárok priamo zodpovedá v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. ďalej poisťovateľ a s poisteným tvorí v spore nerozlučné procesné spoločenstvo. Tento právny záver vyplýva aj z dôvodovej správy k zákonu č. 381/2001 Z. z. Poisťovateľ má zásadne rovnaké právne postavenie ako priamy škodca. Právo priameho nároku poškodeného nemá totiž právny základ v poisťovej zmluve, ale v skutočnosti, že mu škodu spôsobil práve poistený. Ide teda o situáciu, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie proti dvom subjektom. V prípade smrti alebo zániku poisteného musí súd ďalej konať s poisťovateľom ako zodpovedným subjektom, proti ktorému má poistený priamy nárok. Smrťou fyzickej osoby alebo zánikom právnickej osoby, proti ktorej bol nárok uplatnený dôvodne, riadne a včas, sa poisťovateľ vznesením námietky premlčania nemôže zbaviť svojej povinnosti uhradiť poškodenému škodu. Námietka za takejto špecifickej situácie, ktorú právna úprava výslovne nerieši, má charakter výkonu práva v rozpore s dobrými mravmi. Ergo napadnuté uznesenie je v rozpore s logickým, so systematickým, s teleologickým výkladom § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z.

20. Vznesenú námietku premlčania sťažovateľ vníma ako účelovú snahu žalovanej poisťovne vyhnúť sa povinnosti nahradiť škodu spôsobenú pôvodne žalovaným. Vzhľadom na nepresvedčivú argumentáciu žalovanej poisťovne, ktorú vo svojom vyjadrení z 24. septembra 2014 opiera o judikáty vychádzajúce z právnej úpravy vo vyhláške č. 423/1991 Zb., ktorá sa zásadne líši od aktuálnej právnej úpravy (zákon č. 381/2001 Z. z.), odvolací súd námietku premlčania vznesenú žalovanou poisťovňou správne vyhodnotil ako odporujúcu dobrým mravom.

21. Sťažovateľ tiež poukazuje na tú skutočnosť, že žalovaná poisťovňa vystupovala počas celého konania proti pôvodne žalovanému ako vedľajší účastník, pričom s pôvodne žalovaným tvorili nerozlučné procesné spoločenstvo. Žalovanej poisťovni teda počas konania patrili všetky procesné práva a povinnosti (t. č. prostriedky procesného útoku a procesnej obrany), ktoré aj využívala a aktívne sa zúčastňovala nariadených pojednávaní. Napriek tomu, že v konaní vystupovala ako vedľajší účastník, jej postavenie v spore bolo obsahovo totožné ako postavenie žalovaného. V tomto smere ide len o formálny rozdiel. Žalovaná poisťovňa na úkor sťažovateľa zneužíva legislatívnu medzeru oproti predchádzajúcej právnej úprave a pre absenciu výslovného ustanovenia o nástupe jej zodpovednosti po zániku škodcu ako právnickej osoby sa v rozpore s dobrými mravmi dovoľáva zániku nároku vznesením námietky premlčania. Takýto výkon práva nepochybne zásadným spôsobom poškodzuje práva žalobcu (sťažovateľa) a nemôže požívať právnu ochranu, s čím sa najvyšší súd nevysporiadal.

22. Sťažovateľ zastáva názor, že zmyslom a účelom zákona č. 381/2001 Z. z. je ochrana poisteného pred ťarchou možného poistného plnenia a zabezpečenia plnenia poškodenému bez ohľadu na materiálne pomery škodcu. Rozhodnutím dovolacieho súdu došlo k absolútnemu popretiu zmyslu a účelu právnej úpravy povinného zmluvného poistenia a protiústavnej „ochrane“ žalovanej poisťovne.

23. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol o odklade vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia. Ak by ústavný súd tomuto návrhu sťažovateľa nevyhovel, je možné tvrdiť s pravdepodobnosťou rovnajúcou sa istote, že sťažovateľovi ako strane sporu hrozí ťažká ujma, pretože konajúci súd je v prebiehajúcom konaní podľa § 455 CSP nesprávnym, svojvoľným a nijako neodôvodneným právnym názorom dovolacieho súdu viazaný, čo bude mať s najväčšou pravdepodobnosťou za následok zamietnutie žaloby sťažovateľa.

24. Na základe uvedenej argumentácie sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom v tomto znení:

„I. Najvyšší súd Slovenskej republiky, uznesením sp. zn. 7Cdo/191/2019 zo dňa 29.04.2020 porušil základné práva sťažovateľa právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a tiež porušil aj právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj porušil právo sťažovateľa na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd ako aj podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/191/2020 zo dňa 29.04.2020 zrušuje a prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky vo veci znova konať a rozhodnúť.

III. Sťažovateľovi priznáva voči porušovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 900,58 EUR, ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný uhradiť na bankový účet právneho zástupcu sťažovateľa a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

25. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

26. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

27. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

28. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

29. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

30. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne. Obdobné právo zaručuje aj čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní. Obdobné právo zaručuje čl. 37 ods. 3 listiny.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

31. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti

medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

32. Ústavný súd pripomína, že vo vzťahu k všeobecným súdom nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07, I. ÚS 272/09).

33. Odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov je častým predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a aj štrasburských orgánov ochrany práv, z čoho rezultuje pomerne bohatá judikatúra k jeho významu z pohľadu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V odôvodnení rozhodnutia všeobecný súd odpovedá na konkrétne námietky účastníka konania, keď jasne a zrozumiteľne dá odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Ústavný súd

pripomína, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. 1. 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivú súdnu ochranu vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

III.

Právne posúdenie veci ústavným súdom

34. Sťažovateľ vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na rovnosť v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 37 ods. 3 listiny. Argumentáciu sťažovateľa možno zhrnúť do námietky, ktorou je arbitrárnosť, nezákonnosť, neodôvodnenosť a právna neudržateľnosť záverov najvyššieho súdu, ktorými odôvodnil výrok svojho rozhodnutia, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu v napadnutom rozsahu. Sťažovateľ predovšetkým tvrdí, že pre zrušenie odvolacieho rozhodnutia na základe dovolania žalovanej poisťovne neboli splnené zákonné podmienky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keďže nastolená právna otázka nebola v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu dosiaľ riešená, teda odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu je vylúčený. Najvyšší súd sa podľa názoru sťažovateľa tiež prekvapivo jednostranne priklonil len k argumentácii žalovanej poisťovne bez zohľadnenia jeho argumentácie.

35. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že zásadne môže o merite veci rozhodovať len v prípade takej ústavnej sťažnosti, ktorá smeruje proti „konečným“ rozhodnutiam orgánov verejnej moci. Spravidla musí ísť o rozhodnutie, ktorým sa súdne či iné konanie končí a jeho účastník nemá možnosť inej právnej obrany než využitie inštitútu ústavnej sťažnosti. V konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ešte stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010). Úlohou ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti totiž nie je meniť, resp. naprávať tvrdené či skutočné pochybenia všeobecných súdov a iných orgánov v dosiaľ právoplatne neskončených konaniach, ale je zásadne povolaný zaoberať sa zásahom do ústavne zaručených práv a slobôd sťažovateľa v právoplatnej skončenej veci za súčasného vyčerpania všetkých garantovaných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

36. Ústavný súd štandardne vo svojich rozhodnutiach v obdobných prípadoch kasácie uvádza, že ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016). Práva na súdnu ochranu, ako aj spravodlivý proces „sú výsledkové“, to znamená, že im proces musí zodpovedať ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry ESĽP (napr. Komanický proti Slovenskej republike) vyplýva, že ústavný súd a ESĽP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

37. Napriek už uvedenému však môže aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši s konečnou platnosťou otázku, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho

výsledok, prípadne ním konanie v istej časti končí a náprava eventuálneho pochybenia by mohla byť dosiahnutá len zásahom ústavného súdu po skončení konania pri posudzovaní spravodlivosti konania ako celku, čo by nebolo účelné (m. m. II. ÚS 344/2019). Nebola by účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických osôb a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím akceptujúcim právny názor vyslovený odvolacím (dovolacím) súdom v jeho rozhodnutí postihnutom vadou spočívajúcou v porušení ústavne procesných práv účastníkov takéhoto konania (m. m. III. ÚS 46/2013).

38. Vzhľadom na takto formulovaný názor (napr. obdobne sp. zn. III. ÚS 508/2011, III. ÚS 686/2017) sa ústavný súd zaoberal tým, či v danom prípade ide o také kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bola konečným spôsobom riešená zásadná právna otázka v neprospech sťažovateľa, ktorú už nebude možné v ďalšom konaní riešiť z dôvodu záväznosti právneho názoru nadriadeného súdu. Ústavný súd skúmal i to, či postup najvyššieho súdu má pre sťažovateľa v budúcnosti z hľadiska prípadného neskoršieho ústavno-súdneho prieskumu meritórneho rozhodnutia neodstrániteľné následky.

39. Vychádzajúc z mantinelov možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, berúc do úvahy charakter napadnutého uznesenia a v ňom uvedený právny záver, ktorý by bolo možné považovať za záväzný pre ďalší postup krajského súdu, sa ústavný súd oboznámil s tou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorá bola pre posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti podstatná.

40. Napadnutým uznesením bolo dovolanie žalovanej poisťovne odôvodnené podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP posúdené najvyšším súdom ako prípustné a dôvodné, pretože dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení. Vzhľadom na akceptáciu uvedeného dovolacieho dôvodu sa najvyšší súd ďalšími dovolacími námietkami, teda dovolacím dôvodom spočívajúcim v zmätočnosti odvolacieho rozhodnutia, nezaoberal. Podľa názoru dovolateľky (poisťovne) sa krajský súd odklonil od záverov vyjadrených v konkrétnych dovolacích rozhodnutiach, a to v otázke rozporu

žalovanou poisťovňou vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi, pretože v danej právnej veci neexistovali žiadne relevantné okolnosti, pre ktoré by výkon práva namietať premlčanie bol v takom rozpore. Krajský súd k tejto zásadnej otázke zaujal názor, že úspešné uplatnenie námietky premlčania v situácii, keď sťažovateľ (ako jeden zo žalobcov, pozn.) riadne a včas uplatnil nárok na náhradu škody proti škodcovi (pôvodne žalovanému), ktorý v priebehu konania zanikol bez právneho nástupcu (výmazom *ex offio*) a ktorého zodpovednosť za škodu, ktorú by v prípade jeho existencie bola povinná plniť žalovaná poisťovňa, bola preukázaná, sú osobitnými okolnosťami, pre ktoré je potrebné vznesenú námietku premlčania posúdiť ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Podľa názoru sťažovateľa rozhodol najvyšší súd nezákonne, pretože v danej veci ide o právnu otázku, ktorú dosiaľ dovolací súd neriešil, a teda neprichádza do úvahy aplikácia dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Dovolateľkou (poisťovňou) uvádzané rozhodnutia sú z dôvodu odlišných skutkových okolností v danej veci neaplikovateľné a nepreukazujú odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

41. Najvyšší súd v rámci prieskumu odvolacieho rozhodnutia, naopak, dospel záveru, že odklon od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu v nastolenej právnej otázke je dôvodný, poukazujúc najmä na rozhodnutia, ktoré v dovolaní označila žalovaná poisťovňa a v ktorých bola riešená otázka súladu námietky premlčania s dobrými mravmi. Najvyšší súd následne citoval právne závery vyplývajúce z týchto rozhodnutí a v rámci meritórneho prieskumu odvolacieho rozhodnutia poukázal na rozdielnosť režimu uplatnenia priameho nároku na náhradu škody proti škodcovi a žalovanej poisťovni, resp. len proti žalovanej poisťovni, ako to predpokladá § 15 zákona č. 381/2001 Z. z., a uplatnenia nároku na náhradu škody podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., keď uviedol:

«Pokiaľ právne závery odvolacieho súdu (bod 2.5. a 15) uvedieme v zjednodušenej forme, tak rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi videl odvolací súd v tom, (i) že žalobcovia si riadne (včas) uplatnili nárok voči škodcovi (poistenému), ktorý v priebehu konania zanikol bez právneho nástupcu, (ii) ak by zaniknutý škodca (poistený) existoval, zodpovedal by za škodu a (iii) v takom prípade by plnila za neho žalovaná 1/ (poistiteľ) podľa § 4 ods. 2 a 3 zákona o PZP Z. Takto formulovanej konštrukcie dôvodov, pre ktoré

odvolací súd považoval vznesenú námietku premlčania za výkon práv v rozpore s dobrými mravmi, je/môže byť podľa názoru najvyššieho súdu právne významným iba ten, že žalovaná I/ (poistiteľ) by plnila za škodcu (poisteného) uplatnené a preukázané nároky (§ 4 ods. 2 zákona o P/P), a to iba v prípade, ak by bol zaviazaný súdom iba škodca sám. Iný prípad - ak by boli súbežne žalovaní škodca (poistený) a žalovaná I/ (poistiteľ). resp. iba žalovaná I/ (poistiteľ), by vo vzťahu k žalovanej I/ (poistiteľovi) podliehal špeciálnemu režimu priameho nároku poškodeného podľa § 15 zákona o PZP, v rámci ktorého argument plnenia za poisteného (§ 4 ods. 2 zákona o PZP) nemá dostatočný právny význam. V prípade § 4 ods. 2 a 3 zákona o PZP, ktorý považoval odvolací súd za kruciálny, ide o vzťah poistený a poisťovateľ a v prípade § 15 zákona o PZP, ktorý v skutočnosti bol kruciálny, ide o vzťah poškodený a poisťovateľ (prípadne aj škodca). V rámci režimu priameho nároku poškodeného proti poisťovateľovi platí aj explicitné stanovenie podmienok na premlčanie nároku proti poisťovateľovi (§ 15 ods. 2 zákona o PZP).

Inak povedané, dôvod, pre ktorý odvolací súd posúdil vznesenú námietku za rozpornú s dobrými mravmi, spočíval vtom, že ak by škodca (poistený) bol súdom zaviazaný na plnenie v prospech žalobcov, plnila by za neho žalovaná I/ (poistiteľ) aj tak, čo zodpovedá zneniu podľa § 4 ods. 2 zákona o PZP. K takejto situácii však v okolnostiach danej veci nedošlo, keďže škodca (poistený) v priebehu konania a pred rozhodnutím súdu zanikol a právny režim voči žalovanej I/ tak mohol podliehať iba forme priameho nároku poškodeného podľa § 15 zákona o PZP, v ktorom režime ex lege „na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi platí rovnaká úprava ako na premlčanie nároku proti osobe, ktorá škodu spôsobila“ (§ 15 ods. 2 zákona o PZP). Je preto možné bez ďalšieho uzavrieť, že dôvod uvádzaný odvolacím súdom, prečo je námietka premlčania rozporná s dobrými mravmi, neobstojí.»

42. Ústavný súd konštatuje, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v iných rozhodnutiach. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95

a II. ÚS 80/99). Predpokladá sa, že dovolateľ „presvedčí“ dovolací súd, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ preto musí v dovolaní presne uviesť, ktorý konkrétny judikát nerešpektoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí. V právnej veci sťažovateľa dovolateľka (poisťovňa) svojím dovolaním dovolací súd „presvedčila“, že ide o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, ktorú dovolateľka (poisťovňa) označila, a odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Najvyššiemu súdu nemožno vytknúť, pokiaľ uprednostnil meritórne preskúmanie dovolaním napadnutého rozhodnutia pred prílišným formalizmom pri posudzovaní odôvodnenia dovolania, zohľadňujúc princíp materiálnej ochrany práv, ktorá je v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatným a neopomenuteľným atribútom právnej ochrany (predovšetkým súdnej). Zo skutočnosti, že najvyšší súd posúdil prípustnosť dovolacích dôvodov inak, než očakával sťažovateľ, nemožno bez ďalšieho urobiť záver o zásahu do práv sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

43. Ústavný súd už uviedol (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010), že rešpektuje kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádza z právneho názoru, podľa ktorého je v prvom rade vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu. Uvedené východiská sa pochopiteľne vzťahujú nielen na prípustnosť, ale aj celkovú aplikáciu noriem o dovolaní.

44. Nesúhlas sťažovateľa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že obsahom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany sporu.

Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok. Procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jej návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010), čomu podľa názoru ústavného súdu učinil najvyšší súd zadosť.

45. Podľa názoru ústavného súdu citované úvahy a závery najvyššieho súdu rozhodne nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené tak, ako to tvrdí sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto konštatuje, že dôvody napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sú zrozumiteľné a dostatočne logické, vychádzajúce zo skutkových okolností prípadu a z relevantných právnych noriem. Sťažovateľom prezentované argumenty podľa názoru ústavného súdu relevantne nespochybnili ústavnú konformnosť prijatých právnych záverov najvyšším súdom, a to najmä v kontexte toho, že v okolnostiach veci ide o kasačné rozhodnutie.

46. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd je toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého uznesenia, ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa

podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

47. Keďže došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti v celom rozsahu, ústavný súd sa nezaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľa, teda ani jeho návrhom na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pretože tieto sú viazané na to, že ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu